

Ter introductie

In deze Nieuwsbrief worden opnieuw de ontwikkelingen en activiteiten rondom Energiek Maarwold beschreven. Dit keer zal er relatief veel aandacht besteed worden aan de thematiek die in oktober aan de orde kwam op de bijeenkomst **Samen Besparen in Haren**, die we samen met *Grunneger Power* en *Duurzaam Groningen* georganiseerd hadden. Een inhoudelijk zo compleet mogelijk verslag, met allerlei informatie die ter sprake kwam, treft u hier aan. Maar ook aanvullende informatie met betrekking tot isolatie, zonnepanelen, warmtepompen en de financiële ondersteuning (subsidie-mogelijkheden, voordelige leningen) en verwijzingen naar mogelijkheden om een energie-adviseur bij u thuis uit te nodigen om samen te bespreken op welke manier u uw eigen huis het beste verder kunt verduurzamen. Tevens brengen we het begin van een nieuwe reeks columns van Renée Bekker (secretaris van EM), die als ecooloog werkzaam is, over biodiversiteit. Daarnaast zijn er natuurlijk ook weer berichten over de Maarweide, over de nestkastjes en over andere activiteiten in de wijk, maar tevens over de mogelijkheden om via Energiek Maarwold een gunstig energie-contract af te sluiten met *Energie van Ons*, waar wij als coöperatie ook de stroom van het zonnedak aan leveren. En Wilbert Hoffstädt heeft weer veel mooie foto's aangeleverd. Nou ja, we hopen dat u deze Nieuwsbrief weer als informatief en inspirerend zult ervaren!

Bericht van de voorzitter

Waarde wijkgenoten,

We gaan weer de somberste periode van het jaar tegemoet. We leveren weinig of geen groene stroom, onze nestkastjes hangen schijnbaar nutteloos aan de bomen en in de Maarweide is nog geen bloem te zien. En de avonden zijn alweer behoorlijk lang. Een mooi moment om u te verrassen met een nieuwe editie van onze Nieuwsbrief. Als Coöperatie zitten we namelijk niet stil.

Terwijl we een goed gevoel hebben overgehouden aan het Bespaarcafé op 10 oktober, denken we vooruit om met nieuwe projecten de verduurzaming op de agenda te houden. En ook al zal het echte Harenaars mogelijk een doorn in het oog zijn, we krijgen een steeds betere relatie met de Gemeente Groningen. Het laatste nieuws in dat verband is, dat de Gemeente nu serieus kijkt naar het overkappen van parkeerplaatsen omdat het oorspronkelijke adagium van 'zon op alle daken' nog (lang) niet genoeg groene stroom opleverde. Het aantal beschikbare vierkante meters dak blijkt toch tegen te vallen en meer weilanden vol leggen met glazen panelen is geen optie, gelukkig ook niet voor

de Gemeente Groningen. Dan maar meer daken maken! En zo komt overkapping van parkeerruimtes, zoals de P&R aan de A28 in Haren langzamerhand in zicht. Het goede nieuws daarbij is, dat men wil samenwerken met coöperaties als de onze. Wanneer wij het als een postcoderoos-project ontwikkelen kunnen wij weer proberen om met privaat geld en subsidie uit Den Haag de business case rond te krijgen. Dat alles op weg naar een toekomst waarin we als burgers steeds meer zeggenschap krijgen over die stroom. En hoe mooi zou het zijn als de stroom dan niet het net op zou gaan, maar rechtstreeks naar het dorp... Dé oplossing om congestie op het net te voorkomen.

Maar u heeft helemaal gelijk, zo ver zijn we nog lang niet. Laten we eerst maar eens onze huizen goed isoleren, dan hebben we in elk geval straks minder stroom nodig dan we nu verbruiken!

Energiek Maarwold

Update werkzaamheden Maarweide

Bert Ludden

In de afgelopen periode is er weer het nodige werk verricht om de Maarweide, het weilandje aan de Lutsborgsweg achter de bij-bibliotheek, om te vormen tot een bloemrijk grasland.

Er is een graspad gemaaid, en aan weerszijden daarvan zijn een aantal stroken gefreesd. Met behulp van een aantal grote en kleine buurtbewoners is er vooral in die stroken, maar ook verspreid over de weide, een aantal inheemse planten gepoot. Zo hopen we komend jaar al vroeg de nodige bloeiende planten waaronder kaardenbol, slangenkruid en vingerhoedskruid, te hebben.

Ook is er gezaaid met zaadmengsels van inheemse planten, deels gekocht (Cruydhoeck), en deels in de nabije omgeving verzameld.

Voorafgaand aan het zaaien zijn er meer dan 2000 bollen gepoot. Van de gemeente Groningen kregen we bollen van boerenkrokus en bonte krokus, vogelmelk en wilde narcis. Ook kregen we flink wat plantmateriaal voor bosanemonen, dat werd uitgeplant bij de prachtige lindebomen op het weilandje. Daarmee is er ook in het vroege voorjaar al de nodige kleur te zien op de weide, en voedsel te halen voor de bijen.

Tenslotte zijn er weer meidoorns in bestelling, ter aanvulling van de langs het pad richting Sassenhein aangebrachte meidoornheg.

Weet u/ je dat...

- Er een verschil is tussen energie-coaches en energieadviseurs? De laatste adviseren bij grotere ingrepen. De eerste bij kleinere duurzaamheidsmaatregelen.
- Jammer genoeg, wij ook heel weinig meer horen over de ontwikkeling van een wijkplatform Maarwold?
- De belangstelling voor de zaden, de plantjes en de folders in de Bij-bibliotheek heel groot was het afgelopen seizoen?
- Er door de Sociale Brigade die met en voor de Oekraïners in het Nescio, in Onnen, en in Groningen allerlei activiteiten ontwikkelt, daarover op de website bericht www.socialebrigade.com maar dat er ook regelmatig in de regionale pers over wordt bericht?
- Dat we eigenlijk heel graag energieverbruiksgemiddelden van de diverse soorten huizen en huishoudens in onze wijk zouden willen kennen en willen delen, om een proces van 'spiegeling' en bespreking op gang te brengen? Maar dat dit om privacy-redenen niet zal kunnen?

Energiek Maarwold

Column

Werken aan biodiversiteit

Renee Bekker, ecooloog

De laatste tijd zijn er in de media al verschillende berichten verschenen over de opkomst van een aantal ongewenste planten. Ze zijn niet van hier en ze hebben de eigenschap harder te groeien dan onze inheemse planten. Ze nemen daarmee een groeiplek helemaal in bezet. Het worden zogenaamde monocultures waar geen andere planten meer mee samen kunnen groeien. Ook in onze wijk komen ze voor. Het gaat dan bijvoorbeeld om de Reuzenbereklaauw en de Japanse duizendknoop. Als ecooloog zet dit je altijd weer voor een dilemma. Het gaat niet goed met ongeveer een derde van al onze inheemse plantensoorten. Er sterven ook daadwerkelijk plantensoorten uit in ons land, en daar kunnen we vaak weinig aan doen; maar daarover een andere keer meer. In dat licht moeten we de komst van nieuwe soorten toch ook kunnen toejuichen? En blij kunnen zijn met deze mate van krachtige mobiliteit waarmee planten zich door het landschap bewegen en hun areaal kunnen uitbreiden? Dat stemt toch hoopvol voor de toekomst? Ze leiden op nationale schaal tot een toename van onze biodiversiteit en ze passen zich gemakkelijk aan klimaatverandering aan...

Helaas overheerst bij de komst van deze soorten toch de droefheid over het verdrijven van inheemse soorten en over de overlast die ze veroorzaken. In de wijk wordt al actief door bewoners en gemeente gewerkt aan het inperken van de Reuzenbereklaauw en de Japanse duizendknoop. Een aantal dagen strenge vorst zou ons hier heel behulpzaam bij zijn!

Recentelijk is de provincie in het Noord Willemskanaal gestart met het groots bestrijden van de invasieve waterplant Grote Waternavel, een ontsnapte geïmporteerde vijverplant. Oplettende passanten hebben vast de enorme bulten met uitgehaald plantmateriaal bij het oude haventje al zien liggen.

Op de kant is deze soort nog steeds indrukwekkend: een enorme hoeveelheid gewas die met de regen van de laatste weken gewoon doorgroeit op het droge... In het kanaal zijn inmiddels opblaasschermen geplaatst die als een stel lange armen vanaf de kant de drijvende massa die langs komt, proberen te vangen. En er komt nogal wat langs op weg naar de stad en verder naar de plek waar we ons overtollig zoetwater spuien in de Eems-Dollard en de Waddenzee. Ook deze invasieve soort heeft nog geen eigen ecologische bestrijder, geen luis, kever of graasbeest die de groei onder controle houdt. De harkboten doen hun best, maar elk afgebroken stukje stengel zorgt weer voor een nieuwe plant. Voorlopig is actieve bestrijding de enige (dure) oplossing om onze inheemse waterplanten en ander leven in het water te beschermen tegen deze woekeraar. Al met al een heel gedoe, werken aan biodiversiteit!

Bij de bestrijding van de Grote waternavel wordt de biomassa aan de kant gebracht. Opvallend is dat de uitlopers met de huidige regenval op het land nog verder groeien.

Energiek Maarwold

Nieuw bericht over *Energie van Ons* (EVO)

Paul Oostinga

[Dit bericht is een vervolg op het bericht over *Energie van Ons* dat in Nieuwsbrief 15 is te vinden.]

Energie van Ons biedt sinds 1 november drie nieuwe contracten aan, met een speciaal tarief voor **leden van coöperaties als Energiek Maarwold**. Het gaat niet om stuntprijzen, maar omdat *Energie van Ons* een provider is op ideale grondslag, en een goede relatie wil onderhouden met al haar noordelijke coöperaties die leveranciers van groene stroom zijn (zoals wij), doen ze in deze vorm iets terug. Bovendien geven ze een hogere netto terug-leververgoeding in geval u ook zelf zonnepanelen hebt.

1. Jaarcontract met een jaar lang maandelijks korting. ('Burenuvoordeel')
2. Coöperatief contract met een half jaar vast, waarbij de tarieven kunnen wijzigen op 1 januari en 1 juli, maar lager zijn dan die in het gewone 'modelcontract'.
3. Maandelijks opzegbaar contract, waarbij de (lagere) tarieven ook maandelijks kunnen wisselen.

Behalve dat we als Coöperatie met ons zonedak op de Nicolaaskerk groene stroom leveren en daarmee de energie-transitie bevorderen, krijgen we dus ook een gunstiger tarief voor onze particuliere energie. Lokale productie, lokaal voordeel. En u hoeft niet financieel te participeren in onze productie-unit; lidmaatschap van Energiek Maarwold is in principe voldoende. Wanneer u zich wilt aanmelden bij *Energie van Ons*, doe dat dan b.v. via onze website: www.energiek-maarwold.nl; op de pagina **Home/externe contacten** ziet u daar *Energie van Ons* bovenaan staan. Klikte u die aan, dan komt u bij *Energie Van Ons* direct via de goede ingang binnen: u moet dan alleen nog even zoeken naar *Energiek Maarwold* bij de coöperaties. Het kan echter ook helemaal rechtstreeks, via deze link: <https://energie.vanons.org/cooperatie/energiek-maarwold/>

Het is altijd ingewikkeld om tot achter de komma te weten te komen wat je bij wie nu precies gaat betalen per kWh en per m3. Maar ik kan u verzekeren, dat wij (Bert Ludden, Jan Berenst en ik) inmiddels een gunstig contract bij EVO hebben

afgesloten, ook in vergelijking met een andere *groene* energiemaatschappij! Zeker met het oog op de (naar alle waarschijnlijkheid) stijgende energieprijzen in de komende winter is dit interessant.

Energie Van Ons is zelf ook een coöperatie en heeft dus geen aandeelhouders. Uiteraard is ook vertrouwen nodig. Maar wij bevelen u deze provider van harte aan, temeer daar er ook nog een maandelijkse bijdrage aan gekoppeld is voor Energiek Maarwold (bedrag per maand per aangesloten lid) om te besteden aan andere duurzame doelen. En u bent zelf nog vrijgesteld van het jaarlijkse lidmaatschapsgeld van Energiek Maarwold ook!

PS

Als u in het algemeen de typen contracten van EvO wilt bekijken: <https://energie.vanons.org/tarieven/contracten-overzicht/>

Besparen in Haren

Jan Berenst

Op 10 oktober is er door Energiek Maarwold in samenwerking met *Grunneger Power* en *Duurzaam Groningen*, een 'Bespaarcafé' georganiseerd. De wervingsactie op de website, in de vorige Nieuwsbrief, in de Nieuwsbrief Haren (van de gemeente Groningen) en een actie met de koffiekar van GP en flyers op de vrijdagmarkt en in de wijk, heeft ertoe geleid dat we die avond met zo'n 40 mensen in de grote zaal van Westerholm waren. Na een korte introductie door Paul Oostinga (EM) en Jasper van Dijk (GP) ten aanzien van de opzet van de avond, en een poging om een aantal hardnekkige mythes rondom verduurzaming te elimineren in een dialoogje.

Energiek Maarwold

(vervolg van pag. 4)

Daarna hebben we in een paar groepjes gepraat over praktische kwesties rondom *isolatie*, *zonnepanelen*, *verwarming en warmtepompen* en *subsidie- en voordelige financiering* voor verduurzamingsacties, waarbij steeds tenminste één expert (energie-coach- of adviseur dan wel een ervaringsdeskundige) aanwezig was, die het spits afbeet en aan wie allerlei vragen werden gesteld. In dit verslag zullen de belangrijkste punten die in deze groepjes aan de orde kwamen, worden weergegeven. Daarbij heb ik allerlei informatieve websites toegevoegd, voor degenen die er meer over willen lezen. Die mythes komen trouwens in een apart artikelje in deze Nieuwsbrief nog aan de orde. Na het Bespaarcafé zijn er nog een tweetal *Inloopsprekuren* geweest, later in oktober met een energie-expert om verder te helpen bij individuele problemen. Die werden weliswaar niet druk bezocht, maar de informatie die daar ter sprake is gekomen, is nu ook in dit verslag opgenomen onder de kopjes waarin de sub-thema's herkenbaar zijn.

Isolatie

- In de isolatie-groep vertelde Frans Stoffijn (Leo Polaklaan) over het gebruik van vlas om met name het dak aan de binnenkant en de binnenmuren te isoleren. Hij had daar samen met zijn vrouw jaren geleden voor gekozen en ook zelf gerealiseerd. Als geboren Zeeuw was hij vertrouwd met vlas als een natuurlijk product, dat veel voordelen heeft ten opzichte van het vaak gebruikte glas- of steenwol. Zo is vlas een ecologisch verantwoord, want 100% natuurlijk product, dat heel lang meegaat en in hanteerbare platen, die gewoon gezaagd kunnen worden, of in dekens, makkelijk is aan te brengen. Het blijkt, als ademend product, een heel aangename binnenhuis-atmosfeer te realiseren. Ook in de zomer merk je dat de isolatie goed werkt: de hitte blijft dan buiten. Frans heeft tussen de vlas-isolatie en het dak-bestek (of op de oude isolatie) wel eerst een vlies aangebracht, en ook weer tussen het vlas en de gipsplaten waarmee de isolatie is afgewerkt. Hij vertelde voor de dakisolatie zo'n € 700,- euro kwijt te zijn geweest, met vlasplaten van 40 mm dikte. Daarbij had hij Isovlas gebruikt, dat ook bij een aantal zaken rond Groningen verkrijgbaar is. (Op een informatieve website <https://www.eco-logisch.nl/Isovlas-Isovlas-vezel-isolatie---per-pak-1160>) staan prijzen, in relatie tot de dikte van de vlasplaten, en nog een aantal andere relevante gegevens. Maar er is ook subsidie aan te vragen voor isolatie-klussen; zie hieronder.) Overigens hebben Frans en zijn vrouw Franzis het vlas ook op een aantal binnenwanden aangebracht, mede vanwege de goede geluidsisolatie.
- Als je de isolatie van het dak van buiten aanpakt, moet de dakbedekking er natuurlijk eerst af. Zoals Wilfred Alsem (Potgieterlaan) vertelde, zijn er toen bij hem eerst goed isolerende pur-platen (R=5) gelegd, alvorens het dak werd belegd met nieuwe dakpannen.
- Als je de vloer wilt isoleren, is het van belang om eerst vast te stellen of die vochtig is. In dat het geval, dan is het nodig om de bodem eerst met folie te bedekken. Als het niet mogelijk is om de vloer te isoleren door isolatiemateriaal tegen de vloer te bevestigen, bijvoorbeeld omdat de kruisruimte te laag is, is het wel denkbaar om de bodem met een flinke laag bolletjes of stukjes piepschuim te laten bedekken. Dat wordt dan in de kruisruimte gespoten. Hoewel het minder effectief is qua isolatie dan vloerisolatie, wordt de kou van de grond tegengehouden en maakt het de vloer minder koud. Zie <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/isoleren-en-besparen/bodemisolatie/>
- Maar niet iedereen is al zo ver met de isolatie-maatregelen. Een oudere wijkgenoot meldde bijvoorbeeld dat hij nog weinig tot niets aan isolatiemaatregelen genomen heeft, en zich ook afvraagt of hij op zijn (hoge) leeftijd nog iets 'moet'. Na een voor hem verhelderend gesprek met de energie-adviseur, besluit hij dan om eerst aluminiumfolie achter zijn radiatoren te bevestigen en zo mogelijk zijn beglazing te vervangen door HR++ glas. Hij was blij met de service van Duurzaam Groningen om de folie kosteloos aan te komen brengen, en ter plekke te adviseren over de glasvervanging. Er werd meteen een afspraak gemaakt met de energie-adviseur. (Zie verder ook de website van Duurzaam Groningen als u een gratis advies wilt in een overleg met een energie-adviseur, <https://duurzaamgroningen.nl/acties/boek-een-gratis-energiecoach> of <https://duurzaamgroningen.nl/huis/energieadvies>).

Energiek Maarwold

- Wat betreft glas-isolatie: hier is met name het vervangen van enkel glas (of oud dubbel glas) door HR++ of door Triple glas van belang. Daarbij is het goed om te weten dat HR++ glas geen nieuwe kozijnen vereist, omdat de vereiste ruimte voor enkel (of oud dubbel) glas en voor HR++ even groot is. Triple glas (dus driedubbel) heeft een (klein) isolatie-voordeel, maar vereist in veel gevallen tevens nieuwe kozijnen.
- Voor allerlei eenvoudiger vormen van isolatie, zie ook de website van Energiek Maarwold met allerlei praktische filmpjes: <https://www.energiek-maarwold.nl/activiteiten-in-de-buurt/duurzaamheid>, met name het artikel van vorig jaar: *Samen de winter door! Met isolatie bijvoorbeeld.*

Een aantal aspecten van huisisolatie is nog niet aan de orde geweest, zoals gevel- en spouwmuur-isolatie en dak-isolatie van een plat dak. In geval daar vraag naar is, kan daar door de energie-adviseurs van Duurzaam Groningen ook in geadviseerd worden; het is ook mogelijk je rechtstreeks (via telefoon of mail) tot het Regionaal Energieloket te wenden: **088 525 4110** (lokaal tarief) of vragen@regionaalenergieloket.nl.

Zonnepanelen, warmtepompen en bijkomende aspecten

- Over (eigen) *zonnepanelen* is weinig (meer) gesproken. Alleen is nog gemeld dat er weer een gemeentelijke collectieve actie (tot 7 december a.s.) voor de aanschaf van zonnepanelen wordt gestart, waaraan iedereen in de gemeente Groningen, kan deelnemen. Zie verder: <https://duurzaamgroningen.nl/acties/inkoopactie-zonnepanelen>.
- Bovendien kwam ter sprake dat het naast zonnepanelen ook mogelijk is om voor de warmwatervoorziening en voor een vloerverwarming *heatpipes* op het dak aan te leggen, die ook op zonne-energie werken: Eén grote centrale (*zonne*)boiler wordt door die *heatpipes* d.m.v. een warmtewisselaar op temperatuur gehouden. Van hieruit vindt rechtstreeks circulatie naar de vloerverwarming plaats. Teven wordt uit dit reservoir via een tweede warmtewisselaar ook een tapisserie-boiler op temperatuur gebracht. (Voor meer info over *heatpipes* en zonneboilers, en over de kosten: Zie <https://www.zonneboiler-advies.nl/heatpipes#werking>)
- Er is vooral gesproken over aspecten van elektrische verwarming, en met name over *warmtepompen*. Ook hiervoor zal via Duurzaam Groningen een collectieve actie worden gestart; maar de startdatum hiervoor is nog niet vastgesteld. In de groepjes die hierover spraken, werd door de energie-expert onder meer de werking van de warmtepomp uitgelegd. In principe werkt die door een combinatie van warmte die elektrisch wordt geproduceerd, met de warmte uit de lucht die via een buitenunit naar binnen wordt gebracht. Voor de effectiviteit is ook een maat. Als de pomp met 1 Kwh elektriciteit bijvoorbeeld 3 Kwh uit de lucht erbij weet te halen, levert dat een totale waarde van 4 Kwh op om het water tot 40 °C te kunnen verwarmen. Zo'n pomp heeft dan een **COP** van **4**. De COP is dus het quotiënt van geleverde energie (i.c. warmte) en de benodigde elektriciteit. Als die pomp 50 °C moet leveren, is er veelal één COP meer nodig. (Iedere 10°C vereist dus één COP meer.)
- De werking van een warmtepomp is technisch een redelijk ingewikkeld verhaal. Zie daarvoor dan ook de volgende websites voor de liefhebber, om het rustig te bestuderen: <https://www.klimaatexpert.com/warmtepomp/soorten/lucht-lucht-warmtepomp>, en een tweede om bijvoorbeeld te zien hoe vanwege de wisselende natuurlijke omstandigheden ook een situationele maat, SCOP, wordt benut: <https://www.klimaatexpert.com/warmtepomp/technisch/cop-scop-en-rendement>
- Maar tevens werden een aantal simpeler en concrete vragen en problemen rondom die verwarming getackeld. Zo is er uitvoerig gepraat over het verschil tussen een *hybride warmtepomp* en een *all electric* warmtepomp. Een **hybride** warmtepomp betekent dat die deels samen met de cv-installatie de warmtevoorziening voor zijn rekening neemt. De basis is dan wel de (lucht-)warmtepomp. Maar omdat die veelal tot niet meer dan tot 35 à 50 °C opwarmt, wat voor veel minder goed geïsoleerde huizen met oude radiatoren niet voldoende is in situaties waar het buiten kouder dan 4 °C is, moet de gasverwarming dan hulp bieden. Die slaat dan dus ook aan. Al met al leidt de inzet van een hybride warmtepomp overigens wel tot een gasbesparing van 60 à 80%.

(vervolg pag.7

Energiek Maarwold

- Een **all electric** warmtepomp doet alles alleen, en veronderstelt dus in principe ook een goed geïsoleerd huis. De meeste warmtepompen zijn 'lage temperatuur' pompen, waar het water tot max 40 °C wordt opgewarmd. Er zijn recent overigens ook 'hoog temperatuur'-warmtepompen op de markt gekomen die in plaats van gefluoreerde koolwaterstoffen (F-gassen) nu propaan of zelfs CO₂ als koelvloeistof in de pomp benutten (en zelfs temperaturen voor het verwarmingswater van 80 °C kunnen halen, zodat die pompen ook in niet-optimaal geïsoleerde huizen kunnen worden ingezet.) Zie: <https://id.nl/energie-en-klimaat/elektriciteit/energiezuinigheid/de-nieuwe-generatie-warmtepompen-op-propaan-zijn-milieuvriendelijker-en-halen-een> Ze zijn echter qua aanschaf nu nog veel duurder en vragen (om die hogere temperaturen te bereiken) ook meer elektriciteit. Zie ook: <https://www.klimaatexpert.com/blog/renoveren-hoog-temperatuur-warmtepomp>. Dus de lagere temperatuur-warmtepompen zijn (met alle nadelen..) nu nog veel rendabeler. Maar dat kan ook snel veranderen!
- Overweeg je een warmtepomp aan te schaffen, oriënteer je dan goed! Er zijn veel verschillende merken etc. Zie daarvoor de volgende website: <https://id.nl/energie-en-klimaat/klimaat-en-luchtkwaliteit/klimaatbeheersing/stappenplan-overstappen-op-een-warmtepomp> Maar misschien kun je ook nog even wachten op de collectieve actie van Duurzaam Groningen, waarbij je op een aantal punten ontzorgd wordt! We overwegen als Energiek Maarwold in dat geval een eigen projectgroepje te vormen waarin we dan met elkaar de overwegingen en stappen kunnen bespreken, als daar belangstelling voor zou bestaan. (Zie ook de laatste bladzijde van deze Nieuwsbrief.)
- Moet je, voor je een warmtepomp installeert, trouwens eerst vloerverwarming en andere radiatoren aanschaffen? Dat is een vaak gestelde vraag. Het antwoord is: Nee dat is niet nodig. Dat neemt niet weg dat vloerverwarming het wel makkelijker maakt om met lage temperatuur-verwarming (warmtepompen) te werken: er is dan een grotere oppervlakte van waaruit de warmte de ruimte bereikt. Dat kan zeker ook onder een houten vloer, waarbij echt niet dag en nacht dezelfde temperatuur hoeft te zijn ingesteld, zoals iemand dacht.
- Hoe verhoudt zich nu het gasverbruik tot het vermogen (in COP's) die je nodig hebt voor een *all electric* warmtepomp? Er is een handzame formule beschikbaar: omdat iedere m³ gas gelijk staat aan 9.77 Kwh energie, kun je de warmtevraag dus berekenen op basis van je gasverbruik. Gasverbruik (in m³) x 9.77 = Kwh aan warmtevraag. (Bij een hybride warmtepomp zul je de warmtevraag in m³ gas niet met die 9.77, maar met 4.5 moeten vermenigvuldigen om te weten hoeveel elektriciteit je zult gebruiken; er blijft immers op basis van die warmtevraag ook nog gas gebruikt worden!) Vervolgens kun je dus uitrekenen wat je warmtevraag aan elektriciteit kost, als je dit getal (Kwh) eerst deelt door het (S)COP van de warmtepomp. Stel dat de gemiddelde COP van je warmtepomp 5 is, dan deel je de warmtevraag in Kwh dus door 5 om te weten wat het aantal Kwh is dat je aan elektriciteit extra kwijt bent. Als je dat vervolgens op basis van de gas- en elektriciteitsprijs met elkaar vergelijkt, blijkt een warmtepomp eigenlijk altijd voordeliger te zijn dan een cv-gasinstallatie. (Voor details -en preciezere berekening van het voordeel-, zie verder: <https://www.klimaatexpert.com/warmtepomp/technisch/cop-scop-en-rendement>)

Ook hier zijn allerlei aspecten die in relatie tot warmtepompen relevant zijn (buitenunits, mogelijke geluidsproblemen, aansluiting in de meterkast, nieuwe elektriciteitsmeter etc.) nog niet besproken. Als je sterk de aanschaf van een warmtepomp overweegt, zijn dit allemaal elementen die nader moeten worden bekeken en waarover dan ook via de installateur (of de begeleider vanuit DG) informatie zal moeten worden verkregen.

Subsidie en voordelige lening

- Al degenen die een vergoeding voor aardbevings schade hadden van tenminste € 1000,- , kunnen ook een aanvraag doen (van € 4000,-) voor **verdere verduurzaming** van het huis en dat dan bijvoorbeeld besteden aan zonnepanelen of aan aspecten van isolatie. Die subsidieregeling geldt nog **tot eind januari 2024!** [Zie daarvoor <https://www.snn.nl/subsidies-voor-particulieren/subsidie-waardevermeerdering>]
- Voor bewoners van **huurwoningen** zijn er subsidie-regelingen die gespecificeerd zijn in de *Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen (SVOH)*. Zie hiervoor: <https://regionaalenergieloket.nl/groningen/subsidies-en-leningen?page=2>. Het subsidiebedrag is maximaal € 6000,- per woning en er zijn een aantal condities die op de website staan vermeld.

Energiek Maarwold

- Als je **eigenaar** bent van een huis, kun je bovendien in aanmerking komen voor (landelijke) **ISDE-subsidies**, de *Investeringsubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing*. Die kunnen betrekking hebben op: aspecten van **Isolatie** en **Warmtebronnen**, te weten in concreto (voor particulieren):
 - Vloer- of bodemisolatie
 - Dak- of zolderisolatie
 - Spouwmuurisolatie
 - Gevelisolatie
 - Isolierend glas
 - Warmtepompen
 - Zonneboilers
 - Elektrische kookvoorziening
- Voor ieder van die aspecten kan achteraf (binnen 24 maanden na de investering) een subsidie worden aangevraagd. Hoeveel dat per verduurzamingsmaatregel betreft, kan verschillen. Zie daarvoor: <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/woningeigenaren#hoeveel-subsidie-krijgt-u>. Op die website vind u ook een *rekentool* en de *aanvraagformulieren*. Maar ook de subsidie-omvang, die voor de overstap naar een elektrisch-koken bijvoorbeeld € 400,- bedraagt, terwijl de subsidie voor een warmtepomp sterk afhankelijk is van het type en van het vermogen. Voor de warmtepompen zoals hiervoor besproken, kan het ook nog wel uiteen lopen van € 1200 – 3000,- euro.
- Andere subsidies: zie <https://regionaalenergieloket.nl/groningen/subsidies-en-leningen?page=2> Maar die zijn veelal voor kleine specifieke maatregelen. Grote subsidies (als de Verduurzaming en Verbetering Groningen (max €10.000 van SNN) gelden niet voor onze postcodegebieden.
- Er zijn ook goedkope **leningen** te verkrijgen met het oog op verduurzaming van de woning, onder bepaalde voorwaarden, bij het **Warmtefonds**. De voorwaarden betreffen met name de hoogte van het gezamenlijk inkomen. De regeling heet: *Energiebespaarlening Particuliere Woningeigenaren*. Op de website <https://regionaalenergieloket.nl/groningen/subsidies-en-leningen?page=1> zijn de details te vinden. Van de energiecoaches hoorden we overigens dat ook als de lening-aanvraag bij het Warmtefonds zou worden afgewezen, er via de gemeente toch soms wel een oplossing kan worden gevonden. Leidend is dan wel het gezamenlijke verdienvermogen van de aanvrager(s).

Tot zover de uitgebreide rapportage met een grote reeks van aandachtspunten rondom activiteiten die de energie- en warmtetransitie zullen bevorderen. Die rapportage is aangevuld met verwijzingen naar relevante websites om nog eens verder of preciezer te lezen in deze herfstige dagen. Het is daarmee ook het begin van een overzicht voor degenen die dat zochten in het Bespaarcafé en in de bijeenkomst in juli. Het is duidelijk dat het een hele lange en soms moeizame weg is om samen te verduurzamen en van het gas af te komen. Maar we zijn onderweg, en Energiek Maarwold zal ook de komende maanden alert blijven en alle relevante informatie delen op de website. We komen er wel!

Energiek Maarwold

Lid worden van de Coöperatie Energiek Maarwold?

We zouden **graag willen** dat u **lid** wordt van onze coöperatie, zodat we wat armslag krijgen om onze doelen te bereiken. We willen af en toe een spreker uitnodigen in een zaaltje, daarbij koffie en thee kunnen aanbieden en een fles wijn of passende vergoeding voor de spreker, handige meetapparaten huren, zoals een warmtebeeldcamera om warmtelekken in uw huis op te sporen, bollen planten, bloemen zaaien, zwerfvuil opruimen, enz. Leden hebben stemrecht tijdens de jaarlijkse Algemene ledenvergadering. De jaarcontributie in 2023 is € 10,-. Als lid kunt u natuurlijk ook meepraten over het beleid en over nieuwe activiteiten.

U kunt nu ook **gratis** lid worden en ons steunen, door over te stappen op de lokale en duurzame energieleverancier “Energie van Ons” (EvO). Energiek Maarwold krijgt een vergoeding van EvO voor nieuwe klanten die zich via Energiek Maarwold bij hen aanmelden. Gebruik dan dit adres: <https://energie.vanons.org/cooperaties/energiek-maarwold/> en klik op “Bereken maandbedrag”. Als het goed is, verschijnt ons logo dan links boven en is de koppeling met Energiek Maarwold gelegd. De vergoeding gebruiken we om uw lidmaatschap gratis te maken en bovendien kunnen we er bijvoorbeeld nestkasten, of zaadpakketten mee kopen, waarvan u er dan één krijgt. Zo dragen we samen bij aan meer bloemen, insecten en vogelzang in de wijk.

NB: Zoals in het artikel over EvO in deze Nieuwsbrief is vermeld, zijn er nu nieuwe contracten (waaronder het Coöperatief Contract) bij EvO, speciaal bedoeld voor leden van de energie-coöperaties. Via de link hierboven, kom je meteen op de aanmeldpagina voor ons.

Opgavestroom voor lidmaatschap (inleveren bij Penningmeester van EM, Lutsborgweg 11, of mailen naar: mailbox@energiek-maarwold.nl)

Ik wil graag lid worden van de Coöperatie Energiek Maarwold U.A.

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

E-mailadres:

Datum:

Ik zal de contributie overmaken naar de bankrekening van Energiek Maarwold U.A.: **NL63-INGB0008945390**

Ik overweeg om via Energiek Maarwold over te stappen naar EvO en word zo gratis lid.

Mocht je /u naar aanleiding van de informatie omtrent *Besparen in Haren* verder willen nadenken met anderen in de wijk, over een concrete verduurzamingsmaatregel, neem dan contact op met het bestuur van Energiek Maarwold (mailbox@energiek-maarwold.nl). Dan zullen we proberen dat te organiseren! Zie voor verdere ontwikkelingen ook onze website: www.energiek-maarwold.nl .

